

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen
Kandidatuppsats

STVK04
HT23
Handledare: Johannes Stripple

Pratet om klimatet som förflyttar politiken

En diskursanalys av regeringen Kristerssons klimatpolitik

LUNDS
UNIVERSITET

Edvin Andersson

Abstract

This paper examines the way in which the Swedish government under Ulf Kristersson's leadership constructs the problem and argue about environmental politics. Using Carol Bacchi's "What's the problem represented to be?"- approach and Maarten Hajer's concept of "storylines" this paper highlight how the Kristersson administration constructs the problem with the Swedish environmental policy and how the discourse is shifted using argumentative storylines. This paper finds that the government constructed the problem with Swedish climate policy as a problem around energy policy and production. Climate policy is, in the government's discourse, energy policy. The government also problematizes the opposition's view of reduced consumption as the solution to climate change and instead promotes the solution as an electrified, green "transition". Three storylines could also be identified in the discourse. The first storyline was about how the government sees a need for climate politics to be depoliticized. The second storyline identified concerns the need for climate policy not to limit or affect individuals in their everyday lives. The last storyline identified describes the fact the government promotes a long-term focus, rather than a symbolic short-termism. This paper argues that these storylines enable three shifts in the governments climate policy. These shifts are partly a movement from the political sphere to the technical and business world, partly a shift of responsibility from the government to the individual level, as well as a movement of focus from the present to the future. The paper argues that some of these shifts can be connected to the ecological modernist discourse.

Nyckelord: Klimatpolitik, diskursanalys, Bacchi, Storylines, problemkonstruktioner, ekologisk modernism

Antal ord: 9988

1. INLEDNING.....	4
1.1 BAKGRUND	5
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	6
1.2.1 Avgränsningar.....	7
1.3 TIDIGARE FORSKNING.....	7
1.3.1 Den svenska klimatkursen.....	7
1.3.2 Den ekologiska modernismens hegemoni.....	9
1.3.3 Studiens bidrag till forskningsfältet.....	10
2. TEORI OCH METOD.....	11
2.1 DISKURSANALYS	11
2.2 WHAT'S THE PROBLEM REPRESENTED TO BE?.....	11
2.2.1 Reflexivitet	13
2.3 ARGUMENTATIV DISKURSANALYS	13
2.3.1 Berättelser.....	14
2.3.2 Diskurskoalitioner.....	15
2.4 VAL AV EMPIRISKT MATERIAL.....	16
2.5 OPERATIONALISERING.....	16
2.5.1 Operationalisering av WPR.....	17
2.5.2 Operationalisering av Berättelser.....	17
2.6 METODKRITIK.....	18
3. ANALYS.....	20
3.1 VAD ANSES PROBLEMET VARA OCH VILKA ANTAGANDEN BYGGER DISKURSEN PÅ?	20
3.1.1 Klimatkrisen är en energikris.....	20
3.1.2 Omställning eller avstannande.....	21
3.2 BERÄTTELSE.....	22
3.2.1 Berättelse: Fysikens lagar.....	22
3.2.2 Berättelse: Individens vardag.....	25
3.2.3 Berättelse: Långsiktighet.....	27
4. DISKUSSION	30
5. SLUTSATSER.....	32
6. REFERENSER.....	34

1. Inledning

“Gör vi det inte så gör vi det inte” - Elisabeth Svantesson

Det var den moderata finansministern Elisabeth Svantessons svar på frågan om hennes tankar kring det faktum att den regering där hon har budgetansvar inte kommer att nå klimatmålen för 2030 (Nilsson 2022). Regeringen Kristersson, där Svantesson är finansminister, har fått mycket kritik för sin för sin klimatpolitik. Inte bara förväntad kritik från oppositionen utan även från forskare och klimatexperter. Regeringen har nämligen under in tid vid makten skärt ned budgeten för klimatet, lagt ned det departement med ansvar för klimat och miljöfrågor samt lagt fram förslag på en sänkt reduktionsplikt med syfte att sänka priset på bensin och diesel (Naturskyddsföreningen 2023; Lenas et al. 2022; Klimat- och näringslivsdepartementet 2023). Det är inte bara forskare som menar att klimatmålen kommer att missas. Även regeringens egna beräkningar finner att deras politik inte är tillräcklig (Soneryd 2023). Trots kritikstormen och deras egna beräkningar står regeringen fast vid sin ståndpunkt och menar att deras politik trots allt är den bästa för klimatet. Klimat- och energiminister Romina Pourmokhtari har bland annat sagt att hennes regerings förda politik är den som är närmare att nå Sveriges klimatmål om nettonollutsläpp av växthusgaser år 2045 ”än vad den tidigare regeringen någonsin var” (Riksdagens protokoll 2023/24:17).

Detta fick mig att fundera kring hur den nuvarande regeringen ser på problemet med klimatpolitiken. Hur ser man på klimatpolitik när man presenterar den bästa lösningen som en nedskärning av frågans budget? Hur ser regeringen på klimatpolitik om ens finansminister kan prata om en så pass avgörande fråga med en sådan till synes likgiltighet? Om regeringen skär ned klimatbudgeten och lägger ned miljödepartementet, bör antagandet vara att regeringens politik och därmed syn på området är annan än tidigare regeringar. Vilket är då detta synsätt? Vad anser regeringen problemet med den svenska klimatpolitiken egentligen vara? Om man nu har en annan syn på frågan måste även sättet regeringen talar om klimatet vara annorlunda från andra regeringar? Hur talar regeringen då om klimatet och hur menar regeringen att deras politik är skild från tidigare regeringars? Hur har diskursen om klimatet förskjutits för att möjliggöra synen av en sänkt reduktionsplikt som det mest rimliga att göra? Det är dessa typer av frågor som har inspirerat denna uppsats.

1.1 Bakgrund

Klimatförändringar ses av många som den största utmaningen som mänskligheten någonsin har stått inför. Förenta nationernas klimatpanel (IPCC) skriver i sin lägesrapport för år 2023 att ”det finns ett snabbt minskande fönster av möjligheter att säkra en levande och hållbar framtid för alla.” (IPCC 2023 s.24). Utan en förbättring av klimatarbetet från politiken sida beräknas vi få en global uppvärmning på 3,2°C år 2100 (IPCC 2023 s.11). Att politiken måste agera för att förhindra en klimatkatastrof är forskningen enig om. Det är därmed inte underligt att klimat- och energiområdet var bland de högst prioriterade frågorna för svenska väljare under valet 2022 (Novus 2022). Väljarnas prioriteringar reflekterades naturligtvis i vilka frågor politikerna tog upp och medier täckte.

En uppmärksam del och i mångt och mycket exemplifierande fall för retoriken i valrörelsen var när Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch under en debatt plockade fram en falukorv. Denna stapel av svensk husmanskost fick symbolisera den rådande inflationen och de stigande mat- och energipriserna. Med denna symbol i hand var hon tydlig när hon lade ansvaret för situationen på den nationella politikerns bord och i förlängningen den rödgröna regeringens politik (Johansson et al. 2023 s.81–85). Under valrörelsen tog hon även kanske den mest framstående ställningen av alla partiledare för det energislag som hon menade var lösningen för situationen med stigande energipriser och dålig klimatpolitik: kärnkraft. Det blev även tydligt i en debattartikel i Sydsvenskan vad hon ansågs inte skulle göras. Där poängterade hon att klimatomställningen “kan ske utan Miljöpartiets oändliga stålskogar av vindkraftverk.” (Busch & Brodin 2021). På en av Moderaternas mest synliga affischer under valrörelsen gick det samtidigt att se deras partiledare Ulf Kristersson sittandes på huk i skogsmiljö. Där satt han klappandes sin hund med texten, tillika partiets klimatslogan - “Nu får vi ordning på klimatet” i förgrunden (Alestig 2022). Denna paroll var något som Moderaterna förde fram även innan valrörelsen startade. I en debattartikel där Kristersson och partiets miljö- och klimatpolitiska talesperson Jessica Rosencrantz kritiserade den rödgröna regeringens politik lyfte de även vad de ansåg partiets framtid vara: ”Moderaterna är redo att ta nästa steg för att på allvar bli Sveriges nya riktiga miljöparti.” (Kristersson & Rosencrantz 2021). Liberalernas budskap under valrörelsen var även den svår att ta miste om. Deras dåvarande partiledare Nyamko Sabuni förklarade i en artikel riktad till partimedlemmar, partiets enkla devis: “Liberalerna är garanten för att nästa

regering sätter klimatet överst på dagordningen” (Sabuni 2021). Att dessa partier ansåg att klimatet var en prioriterad och avgörande fråga rådde det inget tvivel om.

Det svenska valet 2022 resulterade i en vinst för de borgerliga partierna. Dessa partier bildade en koalition på grunden av Tidöavtalet. Detta avtal var en överenskommelse som dikterade samarbetsformen för kommande styre och vilken politik som skulle föras. Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna fick en regeringsställning och styrde med stöd av Sverigedemokraterna (Liberalerna 2022 s.2). Efter att Tidöpartierna tillträtt regeringsmakten den 18 oktober 2022 skedde det snabbt stora förändringar inom den svenska klimatpolitiken. Kristdemokraternas Ebba Busch tillträdde som energi- och näringsminister och Liberala ungdomsförbundets ordförande Romina Pourmokhtari blev klimat- och miljöminister. Det som följde var en nedskärning på 20 procent i klimat- och miljöbudget till budgetår 2023 och ytterligare framtida nedskärningar presenterades. En minskning på 20 procent till budgeten 2025 presenteras inom klimat- och miljöområdet (Naturskyddsföreningen 2023). Miljödepartementet, det departement med ansvar för klimat- och miljöfrågor lades ned. Dessa frågor hamnade under ett nybildat departement under namnet Klimat- och näringslivsdepartementet (Lenas et al. 2022). Den förda klimatpolitiken kom således från början att karaktäriseras av ett nedlagt departement och en stor nedskärning i klimatfrågans budget. Regeringen beräknar själva att med deras framlagda budgetproposition för år 2024 kommer utsläppen av växthusgaser öka med 4,8–8,7 miljoner ton till år 2030 (Proposition 2023/24:1 s.19).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att synliggöra och undersöka regeringen Kristerssons formuleringen av problemet med klimatpolitiken och undersöka vilka antaganden som ligger till grund för denna problembild och vilka konsekvenser denna problemkonstruktion för klimatpolitikens fokus. För att uppnå detta ämnar uppsatsen göra en kritisk diskursanalys kring hur regeringen Kristersson konstruerar problemet kring den svenska klimatpolitiken, vilka argument och berättelser som framträder i regeringens diskurs samt hur argumenten ändrar klimatpolitiken.

Frågeställningarna som uppsatsen ämnar besvara är följande:

1. *Hur problematiserar regeringen den inhemska klimatpolitiken?*

2. *Vilka berättelser framkommer i regeringens diskurs och hur förflyttas klimatpolitikens fokus med dessa berättelser?*

1.2.1 Avgränsningar

För att besvara frågeställningarna kommer fokuset för denna uppsats ligga på regeringen Kristersson efter tillträdet till regeringsmakten den 18 oktober 2022 till den punkt då denna uppsats författas. Intresset för uppsatsen är hur denna aktör problematiserar klimatpolitiken och vilka effekter det får på diskursen. Det är således av betydelse att titta på diskurser som kommer till uttryck när partierna har mandat att styra. Regeringen Kristersson är en omfattningsrik aktör och som en följd av denna uppsats begränsade omfång och tidsutrymme kommer enbart de partier som har en officiell regeringsställning att analyseras. Dessa partier är Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Sverigedemokraterna agerar som ett stödparti men innehar ingen formell plats i regeringen (Liberalerna 2022 s.2) och kommer därmed att uteslutas från analysen. Det är uttalanden från personer med en position inom regeringen eller officiella uttalanden från de angivna partierna som helhet som kommer att inkluderas i analysen. Uppsatsen har även som avsikt att undersöka diskursen kring den inhemska klimatpolitiken och uttalanden som rör överstatliga organisationer såsom Förenta nationerna eller Europeiska unionen kommer således inte att analyseras.

1.3 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer uppsatsen sättas i ett vetenskapligt sammanhang inom de områdena som uppsatsen bygger vidare på. Dessa områden kan svepande karaktäriseras som klimatpolitik, diskursanalys, ”berättelser”, problemkonstruktioner och ekomodernism. Först kommer en överblick över relevanta forskningsartiklar kring den svenska klimatkursen att presenteras. Utifrån dessa artiklars fynd kommer sedan ett avsnitt kring ekomodernism att redogöras för samt vilka huvuddrag som finns inom denna diskurs. Uppsatsens bidrag till forskningsfältet kommer sedan att presenteras.

1.3.1 Den svenska klimatkursen

Tidigare forskning har bland annat undersökt svenska klimatkurser och vilka dominerande argument och berättelser som framgår i dessa diskurser. Lennart Lundqvist (2000 s.21–22) har

undersökt vilka argument den svenska klimatpolitiken dominerades av innan millennieskiftet. Han finner att klimatpolitik under den tidsperioden började genomsyras av den ekologisk modernistiska idén. Lundqvist beskriver denna idéströmning i Sverige som uppfattningen att betrakta ekonomisk tillväxt och bekämpning av klimatförändringar som ömsesidigt beroende och samtidigt gynnande av varandra. Han finner genom att undersöka svenska regeringars klimatpolitik under 1990-talet ett skifte från vad han kallar den ”traditionella klimatpolitiken” till den ”ekologiska modernismen”. Lundqvist visar att den traditionella klimatpolitiken i Sverige karaktäriserades av bland annat konflikt, ekonomiskt *anpassande* till klimatförändringar, juridiskt handlande som svarsåtgärd och en tendens att identifiera problem. Den ekologiska modernismen inom svensk klimatpolitik karaktäriserades snarare av bland annat konsensusbyggande, idéer om grön tillväxt, ekonomiska *åtgärder* mot klimatförändringar och en hög tilltro till tekniska lösningar (Lundqvist 2000 s.22).

En annan forskare som har undersökt den svenska klimatpolitik är Matthias Zannakis (2015). Zannakis (2015 s.219) har undersökt den varför den svenska klimatpolitik tenderade att gå längre och vara mer ambitiös än vad som krävdes av exempelvis Europeiska unionen eller Förenta nationerna. Han kommer fram till att vad som möjliggjorde Sveriges ambitiösa klimatpolitik var de två dominerande diskursiva ”berättelser” eller argument som fanns i svensk klimatpolitik. Dessa var berättelser om ”möjlighet” och ”ekologisk rättvisa”. Den argumentativa berättelse om som Zannakis kallar *möjlighet* handlade om det faktum att vara ledande i en koldioxidfri värld även medförde ekonomiska fördelar för både landet och dess industri. Denna möjlighets-diskurs innebar att klimatvänliga investeringar likställdes som en ekonomisk möjlighet. Investeringar i klimatet driver även ekonomisk tillväxt och bekämpningen av växthusgasutsläpp blir som följd beroende av marknadsdriven teknisk utveckling. Möjlighets-diskursen är något Zannakis kopplar ihop med den tidigare nämnda idéströmningen om ekologiska modernism. Berättelsen om *ekologiska rättvisa* handlade om att industrialiserade länder har gynnats av att bidra till klimatförändringarna och således bör hjälpa till att bekämpa det (Zannakis 2015 ss.227. 232–233). Zannakis finner dock att den argumentativa berättelsen som handlade om ekologiska rättvisa blev mindre betonad när den borgerliga regeringen led av Fredrik Reinfeldt kom till makten år 2006. Argumenten om den ekologiska rättvisan fick då ge vika till förmån för en berättelse om ”uppoffringar” som kretsade kring idén att reduceringar av växthusgasutsläpp är

kostsamt och därför bör betraktas som ett hot mot både ekonomi och arbetsmöjligheter (Zannakis 2015 s.227–229).

1.3.2 Den ekologiska modernismens hegemoni

I de två studier ovan presenterade finns det tecken på att den ekologiska modernistiska diskursen har eller har haft vad som kan sägas vara en hegemoni på den svenska klimatkursen. Eftersom denna uppsats ämnar undersöka den svenska klimatkursen är det således intressant att titta på vilka mer specifika delar som ryms inom den ekologisk modernistiska idén.

En som har undersökt ekologiska modernismen i Storbritannien, Nederländerna och västvärlden överlag är Maarten Hajer (1993 s.48–51) som menar att det har skett ett skifte av den dominerande klimatkursen från en ”traditionell pragmatisk” diskurs till denna ”ekomodernism”. Hajer definierar idén om ekologisk modernism som tron att klimat- och miljöproblem kan lösas med existerande sociala strukturer genom koncept som grön tillväxt och hållbar utveckling. Att lösa klimatkrisen innebär således inte en radikal förändring av existerande marknadsmekanismer eftersom hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt är förenbara i detta tankesätt (Hajer 1997 s.3). Lösningarna på klimatkrisen blir således att exempelvis införa subventioner för förnybara energislag eller handel med utsläppsrätter som kan ses som gynnsamma för både marknaden och miljön (Hajer 1997 s.25–26).

Även Kristin Hällmark (2023) har undersökt den senaste tidens ekologisk modernistiska huvudströmningar och menar bland annat att ekomodernismen har utvecklats till något hon kallar för den ”sena ekomodernismen”. Hon finner bland annat att klimatpolitik på senare tid har utvecklats till att vara ett avpolitiserat område som betraktar naturen skild från samhället (Hällmark 2023 s.57). Denna avpolitisering finner även Swyngedouw som har undersökt klimatpolitiska tendenser. Swyngedouw (2010 s.214) menar att klimatpolitik tenderar att avpolitiserar och politiska förslag som läggs fram oftast förstärker den ”socio-politiska status quo”. Han menar att det under de senaste åren har kunnat ses ”det politiskas reträtt” på klimatområdet och att klimatpolitiken begränsats till att diskuteras i termer av teknisk innovation och marknadskrafter där konsensus-byggande är det viktigaste målet (Swyngedouw 2022 s.65). Den eftersträlvade konsensusen som uppstår när politiken blir avpolitiserad resulterar i att det till synes inte finns något verkligt annat alternativ till ekomodernismen (Swyngedouw 2013 s.6).

Hällmark lyfter även i sin studie individens roll som en del i huvudströmningen av ekomodernismens idéer. Hon lyfter att den sena ekologiska modernismens främsta anspråk är att alla individer har rätt till en materiell standard ”som är tillräckligt hög för att kritiskt reflektera över sina egna preferenser, samt utveckla en egen livsplan” (Hällmark 2023 s.60). Hällmark (2023) hänvisar till Karlsson (2020 s.91) som menar att ekomodernismen har en pluralistisk syn på vad ett hållbart liv är och idén menar sig vara förenlig med alla livsstilar där alla individer har möjligheten att leva sina liv med största möjliga frihet.

En huvudströmning i den sena ekomodernismen som Hällmark även identifierar är den stora tilltron till teknologi. Hon menar att den ekologiska modernismen betraktar teknologi som en grundbult i lösningen av klimatkrisen. Ekomodernistiska diskurser framhåller därför exempelvis genmodifierade sädesslag, geoengineering och kärnkraft som fördelaktiga lösningar av problemet. En viktig aspekt som hon betonar när det kommer till denna tilltro till teknik är att den sena ekomodernismen oftast försöker och eftersträvar att avpolitisera den teknologiska sfären och därmed klimatpolitiken (Hällmark 2023 s.58–60).

Det är viktigt att ha i åtanke att den ekologiska modernismen är en stor strömning av idéer och detta avsnitt har inte möjlighet att lyfta alla de viktigaste elementen av tankesättet utan har enbart lyft fram de delar som Hällmark (2023) betonar i sin artikel.

1.3.3 Studiens bidrag till forskningsfältet

Denna studie tillför forskningsområdet genom att undersöka den aktuella svenska klimatpolitik i närtid. Det finns få tidigare studier som undersöker den inhemska svenska klimatpolitiken specifikt och eftersom denna regering är så pass ny finns det ingen forskning som undersökt dennes specifika diskurs. Uppsatsen kommer likt Zannakis (2015) att undersöka svensk klimatpolitik genom att använda en argumentativ diskursanalytisk metod. Uppsatsen kommer dock att titta på en mer aktuell och relevant klimatpolitisk diskurs samt utnyttja delar av Bacchis ramverk för att framhäva problemkonstruktionerna i diskursen på ett mer konkret sätt. Genom att utveckla en egen operationalisering av Hajers koncept ”berättelser” bidrar uppsatsen även teoretiskt till det argumentativa diskursanalytiska området. Uppsatsen ämnar även att undersöka diskursiva förflyttningar på ett mer framhävande sätt än vad tidigare studier har gjort.

2. Teori och metod

2.1 Diskursanalys

Som metod för denna uppsats används två kritiska diskursanalytiska ramverk. Det första ramverket är Carol Bacchis "What's the problem represented to be?"- metod (WPR) och den andra är den argumentativa diskursanalysen (ADA) som Maarten Hajer har utvecklat.

Dessa två diskursanalytiska ramverk har både det filosofiska förhållningssättet socialkonstruktivism. Detta förhållningssätt kan kort sammanfattas med följande övergripande antaganden: En kritisk inställning till kunskap; kunskap ska inte betraktas som en objektiv sanning. Människans kunskap och syn på världen är alltid präglad av kulturen och historien som omger den. Socialkonstruktivismen ser även att "diskursivt handlande är en form av socialt handlande som bidrar till att konstruera den sociala världen". Världsuppfattningar skapas och upprätthålls av sociala processer och olika sociala världsbilder resulterar i olika handlingar. Den sociala konstruktionen av kunskap får som följd konkreta sociala konsekvenser (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s.11–12). Detta innebär att artikelförfattare, redan i utformningen av sin forskning, påverkas av sina egna värderingar och samhällets när det gäller valet av forskningsproblem (Alamaa, Melander & Stubbergaard 2022 s.19–21).

Med diskursanalys som metod medföljer även ett teoretiskt ramverk. Diskursanalys är en så kallad "paketlösning". Det är därför av vikt att de ramverk som används delar samma filosofiska premisser (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s.10). Kombinationen av WPR och ADA är fullt möjlig till följd av deras gemensamma fokus på problemrepresentationer eller berättelser, där förenklingar av diskursen är centrala för båda teorierna (Bacchi 2009 s.XII; Hajer 1997 s.55–56). Eftersom våra två diskursanalytiska metoder delar samma premisser är det möjligt att kombinera dem.

2.2 What's the problem represented to be?

För att besvara frågeställningarna kommer delar av Carol Bacchis (2009) diskursanalytiska ramverk "What's the problem represented to be?" (WPR) att användas. Bacchis WPR-metod angriper politik och policy på ett annat sätt än den traditionella synen av politikskapande. Bacchi

menar att policy *är* problemskapande. Politiker konstruerar ”problem” i sin utformning av deras policys och legitimerar därigenom sin problemrepresentation givna lösningar. Policyskapare reagerar, utifrån Bacchis ramverk, inte på objektiva problem i verkligheten och skapar alltså inte sin policy utifrån objektiva problem (Bacchi 2009 s.1).

En central del av WPR-metoden är begreppen *problematisering* och *problemrepresentation*. En problematisering är grunden i denna metod och kan förstås som *hur* något framställs som ett “problem”. Problematiseringar är av sin natur, förenklingar av historien och minskningar av dess komplexitet. Dessa förenklingar reducerar många faktorer som bygger upp en historia och berättar bara en del av historien. Som en följd av detta är det även viktigt att undersöka problemrepresentationerna som finns inom en problematisering. Inom WPR-metoden är fokuset således på vilket sätt “problematiseringar är centrala för styrningsprocessen” (Bacchi 2009 s.XII-XIII).

Detta diskursanalytiska angreppsätt bygger på sex frågor som forskaren kan rikta mot sitt forskningsproblem och diskursen som ska undersökas (Bacchi 2009 s.XII). Alla sex frågor behöver nödvändigtvis inte användas utan kan väljas utifrån studiens intresse eller forskarens behov (Bacchi 2009 s.101). Dessa frågor är:

1. Vad anses problemet vara?
2. Vilka antaganden bygger denna representation på?
3. Hur uppstod denna problemrepresentation?
4. Vad lämnas oproblematiskt?
5. Vilka effekter genereras av denna problemrepresentation?
6. Hur eller var har denna problemrepresentation producerats, spridits eller försvarats?

Uppsatsens utgångspunkt kommer att vara Bacchis första och andra fråga. Dessa två frågor kommer att besvaras tillsammans och användas för att strukturera upp analysen och vara utgångspunkten och beröringspunkten för det andra diskursanalytiska teorin, Maarten Hajers “berättelser”. Fråga tre, fyra och fem kommer inte att lyftas upp men kan i vissa delar av analysen beröras i en mindre omfattning. Det är dock fråga ett och två som är det huvudsakliga fokuset och det är Bacchis fokus på problemrepresentationer som är av intresse för denna uppsats. Fråga sex

kommer i denna uppsats att utelämnas helt till följd av att den saknar relevans för frågeställningarna.

2.2.1 Reflexivitet

Vid användning av Bacchis diskursanalytiska ramverk är det av stor vikt att forskaren är medveten om sin subjektivitet och inte lägger för stor vikt vid sin egen tolkning av materialet. Bacchi kallar denna medvetenhet för *reflexivitet* (engelska: reflexivity). Det innebär att vid användning av WPR-metoden så måste forskaren genomgående göra analyser av sig själv och reflektera över sitt förhållande till materialet. Detta kommer som en följd av att alla individer är omgivna av vår tids "konceptuella logik" och eftersom vi åtminstone delvis formas av de problemrepresentationer vi själva försöker analysera (Bacchi 2009 s.19).

Vid analysen av materialet kommer jag genomgående vara medveten om, och reflektera över min subjektivitet och förhållningssätt till problemrepresentationerna. Av vikt är även att inte handplocka material som enbart stödjer de valda teorierna eller bygger vidare på mina förutfattade uppfattningar utan målet är att ge en så rättvis och saklig bild av regeringens samlade diskurs som möjligt. Subjektiva bedömningar kommer dock att tillkomma som en naturlig följd av metodvalet, exempelvis när det kommer till vilka argument som framlyfts eller betonas mest.

2.3 Argumentativ diskursanalys

Den andra teori som kommer användas i denna uppsats bygger på Maarten Hajers argumentativa diskursanalytiska modell (ADA). Detta diskursteoretiska ramverk delar synen på diskursers konstruerande roll i politiken som Bacchis WPR-metod. Hajer menar att "(d)et argumentativa tillvägagångssättet operationaliserar idén att diskurs är konstituerande för miljöpolitikens verklighet" (Hajer 1997 s.72) och bör således betraktas som ett ytterligare sätt att synliggöra diskursernas konstruerande roll i politiken.

Hajers ADA bygger huvudsakligen på fyra teoretiska koncept. Dessa är *berättelser* (engelska: storylines), *diskurskoalitioner* (engelska: discourse coalitions), *diskursstrukturering* (engelska: discourse structuration) och *diskursinstitutionalisering* (engelska: discourse institutionalization). Berättelser och diskurskoalitioner är centrala begrepp i teorin när det kommer till att definiera den diskursiva framställningen och belysa hur olika aktörer förstår problem. Diskursstrukturering

och diskursinstitutionalisering är begrepp som är viktiga i den senare delen av en argumentativ diskursanalys när det kommer till att studera maktbalansen mellan olika diskurser och identifiera hegemonier (Hajer 2006 s.69–70). Till följd av uppsatsen begränsade tidsrymd och utrymme har jag valt att begränsa denna uppsats analytiska omfattning till berättelser, eftersom detta begrepp är närmast relaterade till forskningsfrågorna och bygger på samma grundtanke kring problemkonstruktioner som Bacchis WPR-metod. Begreppet diskurskoalitioner kommer kortfattat förklaras men har uteslutits ur analysen till följd av uppsatsens val av undersökt aktör.

En diskurs definieras i detta ramverk som en “ensemble av idéer, begrepp och kategorier genom vilka betydelse ges åt sociala och fysiska fenomen, och som produceras och reproduceras genom en identifierbar uppsättning praktiker.” (Hajer & Versteeg 2005 s.175). Det är denna definition av diskurs som kommer att användas som utgångspunkt i denna uppsats.

2.3.1 Berättelser

Grundbulten i Hajers diskursanalytiska ramverk är att undersöka “berättelser” eller ”storylines”. *Berättelser* kan enligt Hajer ses som en “generativ sorts historia som tillåter aktörer att dra på olika diskursiva kategorier för att ge mening åt specifika fysiska eller sociala fenomen” (1997, s.56). Berättelser är komprimerade och förenklande artikuleringar av idéer och argument av större diskurser. Det är små och återkommande formuleringar som är mer hanterbara för aktörer att använda än övergripande diskurser som inte nödvändigtvis finns i deras vardag (Hajer & Versteeg 2005 s.177–179). En viktig del av berättelser är att det räcker med att yttra en del av ett argument för att återkalla hela berättelser. En aktör behöver inte formulera berättelser i sin helhet utan det räcker med en nyckelsats för att frammana en större kedja av artikulationer. Därför kan berättelser även fungera ”som en metafor” (Hajer 1997 s.63).

Det grundläggande antagandet för ramverket är att människor inte använder ”heltäckande diskursiva system” när de tänker på problem. Medvetenheten och åsikten om ett problem påverkas av dessa små delar av den större diskursen, de så kallade berättelserna. Berättelser har därför en central roll när det kommer till *positionering* av olika politiska frågor och i förlängningen *förändringar* i politiken (Hajer 1997 s.55–56). Aktörer som använder berättelser förutsätter även att andra aktörer kommer att förstå vad de menar. Detta antagande om ömsesidig förståelse är många gånger falskt och något som döljer komplexiteten i diskursen. Även när

aktörer delar en specifik uppsättning berättelser, kan deras tolkningar av innebörden av dessa berättelser skilja sig åt (Hajer & Versteeg 2005 s.177).

Att använda berättelser passar bra till att undersöka diskurser kring området klimat. Enligt Hajers ADA-ramverk kan policy-diskurser, exempelvis klimatsdiskursen, inte ses som sammanhängande helheter utan involverar ofta flera olika diskurser (Hajer 1997 s.45). Hajer menar att:

"miljöpolitik blir en argumenterande kamp där aktörer inte bara försöker få andra att se problemen enligt deras åsikter utan också försöker positionera andra aktörer på ett specifikt sätt." (Hajer 1997 s.53). Att identifiera berättelser innebär således att inte enbart visa hur aktörer hänvisar till ett givet problem utan också hur dessa aktörer "kontinuerligt ändrar problemdefinitionen" (Hajer 2006 s.69).

I denna uppsats har Hajers begrepp *storylines* översatts till *berättelser*. Översättningen är inte helt överensstämmande och det svenska begreppet har inte riktigt samma innebörd som det engelska. När ordet berättelser används i uppsatsen är det därmed det engelska ordets innebörd och Hajers teoretiska ramverk som åsyftas. Användningen av begreppet *berättelser* i uppsatsens frågeställningar hänvisar således till Hajers teoretiska koncept.

2.3.2 Diskurskoalitioner

Diskurskoalitioner är det andra viktiga begreppet inom argumentativ diskursanalys.

Diskurskoalitioner kan definieras som "(1) en uppsättning av berättelser; (2) aktörerna som uttalar dessa berättelser; och (3) de praktiker där denna diskursiva aktivitet är baserad" (Hajer 1997 s.65). Som enklast kan diskurskoalitioner beskrivas som en grupp aktörer som utvecklar och upprätthåller en viss diskurs, exempelvis kring miljöpolitik (Hajer 1997 s.13).

Till följd av att denna uppsats redan har en bestämd aktör som kommer undersökas, *regeringen*, och med hänsyn till uppsatsens tidsutrymme kommer diskurskoalitioner inte att inkluderas i analysen. Representanter för regeringen och de tre partier som bygger upp regeringsunderlaget kommer i denna uppsats att betraktas som en samlad aktör. Det skulle vara intressant att undersöka huruvida samtliga partier i regeringen använder sig av samma berättelser eller om det finns avvikande synsätt mellan representanter för regeringen. Detta kommer dock inte att undersökas och de berättelser som identifieras kommer att tillskrivas regeringen som *en* aktör.

2.4 Val av empiriskt material

Hajers ADA lägger en stor vikt vid *argumentationen* när det kommer till diskursanalys. Detta leder till en metodologisk begränsning i vilket material som kan undersökas (Hajer 2006 s.72). Bacchis (2009 s.XX) WPR-metod fokuserar på en bredare diskurs inom ett politikområde från en given aktör. Det följer således rimligt att välja material som har en argumenterande och påverkande karaktär, exempelvis debattartiklar, från den givna aktören regeringen Kristersson. Denna analys kommer därmed att fokusera på debatter och officiella uttalanden där regeringen uttrycker sina ståndpunkter och argument inom området klimatpolitik. Inte bara regeringens egna åsikter, utan också vad de anser att deras motståndares åsikter är.

För att göra materialet hanterbart och en analys möjlig har materialet avgränsats till tre typer: tidningsartiklar, debatter av varierande karaktär och officiella uttalanden från regeringsrepresentanter. Hajer (2006 s.73) menar att tidningsartiklar ger en bra utgångspunkt för en initial vägledande läsning för att bekanta sig med ämnet. Tidningar gör ofta ingående intervjuer med politiker och tillhandahåller även en plattform för dessa att debattera på. Tidningar har också fördelen av att dokumentera olika handlingar förutom tal, något som är användbart för att kontextualisera diskurser. Officiella uttalanden gjorda av regeringsrepresentanter kan även agera som goda källor för ståndpunkter och argument från regeringen i en mer formell kapacitet. För att ge en så rättvis och saklig bild av regeringens diskurs kommer många citat lyftas fram för att på så sätt öka genomskinligheten i analysen (Bergström & Boréus 2018 s.408).

För att analysera regeringens klimatpolitik utifrån uppsatsens teorier och metod har följande källor använts: åtta tidnings- eller nyhetsintervjuer, sju riksdags- eller interpellationsdebatter, fem debattartiklar, två tal, en pressträff och en nyhetsdebatt.

2.5 Operationalisering

I detta avsnitts första del så förklaras de relevanta frågorna ett och två ur WPR-metoden. I operationaliseringsavsnittet för *berättelser* presenteras metodiken för att rent praktiskt identifiera argument och teoretiska begrepp i materialet. Utgångspunkten för uppsatsens metodologi är att ta tillvara på Bacchis syn på problemrepresentationer som kommer tydligast i uttryck genom hennes

första och andra fråga och med detta synsätt som grund används Hajers teoretiska begrepp *berättelser* för att urskilja de argument och diskursiva drag som finns i regeringens retorik.

2.5.1 Operationalisering av WPR

Den första frågan i Bacchis metod syftar till att identifiera underförstådda problemrepresentationer som finns inom specifika policys eller policyförslag. Med denna fråga är det viktigt att vara medveten om att det kan finnas mer än en problemrepresentation i ett policyförslag och dessa problemrepresentationer inom en given fråga inte nödvändigtvis behöver vara samstämmiga och kan mycket väl vara motstridiga. Bacchi föreslår att forskaren ska ”arbeta baklänges” från konkreta policyförslag för att synliggöra vad som presenteras som ett problem för att urskilja vad problemet verkligen anses vara (Bacchi 2009 s.2–4). För att kunna undersöka dessa problemrepresentationer lyfter Bacchi även vikten av att ställa sig frågan om och om igen när materialet undersöks. Forskaren måste vara medveten att en problemrepresentation ofta knyter an till andra underliggande problemrepresentationer, något som Bacchi kallar för “nesting” (Bacchi 2009 ss.21, 55–59).

Bacchis andra frågan syftar till att undersöka vilka underliggande antaganden och föreställningar som ligger bakom de framställda problemrepresentationerna. Det som är intressant är dock inte vilka föreställningar och antaganden som finns hos policy-aktören utan denna fråga syftar till att undersöka vilka antaganden och föreställningar som finns *inom* en problemrepresentation. För att undersöka underliggande antaganden menar Bacchi att det är viktigt att undersöka *nyckelkoncept*, *dikotomier* och *kategorier* som policyskapare använder (2009 s.4–9). Nyckelkoncept kan förstås som abstrakta och öppna begrepp som exempelvis *hälsa* eller *välfärd*. En dikotomi kan förstås som en relation mellan två begrepp där ena sidan anses vara exkluderad från den andra samt en hierarkisk ordning mellan begreppen. Exempel på dikotomier är *privat/publik* eller *laglig/illegal*. Kategorier är i Bacchis synsätt hur människor delas in i grupper. Detta kan exempelvis vara kategorier som *ungdomar* eller *ensamstående mammor* (Bacchi 2009 s.7–9).

2.5.2 Operationalisering av Berättelser

Hajer (1997) framhåller en god teoretisk motivering för hans angreppssätt men lyfter inte mycket i termer av operationalisering eller praktisk applicering av teorin. Vissa delar av processen är visserligen framtagna av Hajer (2006 s.73–74), men dessa presenterade steg innehåller gott om

utrymme för tolkning och är inte särskilt lämpad för vissa typer av undersökningar. För att kunna använda sig av Hajers begrepp så krävs det därför någon form av konkret metodologiskt tillvägagångssätt. Denna uppsats har därför tagit inspiration av bland annat Bergström och Boréus (2018) samt tidigare studier som har använt Hajers berättelser som utgångspunkt för den diskursanalytiska metodologin.

Till en början så genomfördes en initial läsning av materialet. I denna läsning bekantades materialet och en överblick skapades. Om något var av intresse för uppsatsens ämnesområde och frågeställningar och kom från aktören regeringen Kristersson noterades detta och relevanta stycken och citat sparades. Efter denna initiala genomläsning så lästes det framplockade, relevanta materialet åter igenom. Denna gång med Bacchis första och andra fråga och Hajers förståelse för berättelser som analytiska lens (Bergström & Boréus 2018 s.411).

Problemrepresentationer är en central del i av att förstå Hajers teoretiska begrepp berättelser och Bacchis frågeställningar är således relevanta att använda som frågor att ställa till texten. Att ställa konkreta frågor till texten under läsningen underlättar både läsandet och är möjliggörande för en vidare analys (Esaiasson et al. 2018 s.216). Efter genomläsningen med Bacchis frågor som analytisk lens blev resultaten av den läsningen sorterade och analyserade i de teman som var mest vanligt förekommande i regeringens diskurs (Bergström & Boréus 2018 s.411).

2.6 Metodkritik

Målet med denna uppsats är inte att bedöma om regeringens klimatpolitik är bra eller dålig, såväl ur en subjektiv ståndpunkt eller utifrån forskningen på området. Uppsatsen ämnar synliggöra *hur* regeringen ser på problematiken kring klimatförändringar och vilka argument och berättelser som framkommer i deras diskurs. Uppsatsen har en holistisk ansats där regeringens vidare syn på klimatpolitik undersöks. Ansatsen kan tänkas vara problematiskt ur ett intersubjektivitetsperspektiv eftersom det rimligen borde finnas möjlighet för alternativa tolkningar än den som framkommer i denna uppsats (Bergström & Boréus 2018 s.405–407).

Eftersom denna uppsats har en diskursanalytisk utgångspunkt så har den ett konstruktivistiskt hållningssätt. Målet i denna typ av forskning är inte att nå en empirisk objektiv ”sanning” utan att i stället ”frambringa kunskap i förhållande till en eller annan uppsättning uttalade regler”.

Reglerna kan vara utifrån en teori eller ett specifikt metodiskt angreppssätt och är ett sätt att

begränsa forskaren. I denna uppsats är dessa regler Bacchis valda frågor och Hajers teori om berättelser. Denna begränsning är dock nödvändig för att lyckas nå ett *främlingskap* till sin vardagliga förståelse för det undersökta ämnet. Det som därmed produceras är inte sannare än övrig kunskap men det är en *annan* kunskap än vad exempelvis ytliga politiska och vardagliga diskurser kan frambringa. Här kan den konstruktivistisk forskningen och denna uppsats hitta delar av sitt värde, bidraget till nya perspektiv. För att nå en validitet inom en konstruktivistisk forskning är det således viktigt att vara metodologiskt och teoretiskt konsistent och trogen de regler som det undersökta materialet ses utifrån (Winther Jørgensen & Phillips 2000 ss.29, 148–154). Denna uppsats kommer därmed vara så trogen, konsistent och transparent med sin användning av Bacchis frågor och Hajers berättelser som möjligt. Det ligger dock i uppsatsens metodologiska natur att andra resultat än de som framkommer här är möjliga (Bergström & Boréus 2018 s.405–407).

3. Analys

Problemet som regeringen presenterar är att klimatpolitiken *är* en fråga om energipolitik och att det som behövs för det svenska klimatpolitiska arbetet är en *omställning* som bygger på begrepp såsom *elektrifiering, frihet* och *tillväxt*. Vidare identifierades tre berättelser i regeringens diskurs. Den första berättelsen som identifierades handlar om en *avpolitisering* av klimatpolitiken, den andra om att skydda *individens vardag* och den tredje är att det som behövs i politiken är *långsiktighet*.

Analysavsnittet (tre) och diskussionsavsnittet (fyra) är uppdelade för att det analyserade materialet ska tala för sig själv i så stor utsträckning som möjligt men även för att öka transparensen kring vad regeringen faktiskt har sagt och vad jag som uppsatsskrivare anser mig se.

3.1 Vad anses problemet vara och vilka antaganden bygger diskursen på?

3.1.1 Klimatkrisen är en energikris

I statsminister Ulf Kristerssons regeringsförklaring inför riksdagen den 18:e oktober 2022 var det tydligt vad regeringen ansåg problemet vara med föregående regerings klimatpolitik: deras energipolitik. Kristersson betonade i sitt tal inför riksdagen “energipolitikens betydelse för klimatpolitiken.” (Kristersson 2022). Detta synsätt på klimatpolitik framkom som tydligast i klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari uttalande i den särskilda riksdagsdebatt som anordnades med anledning av IPCC:s senaste rapport:

“Klimatkrisen är en energikris. Klimatomställning är att gå från fossilt till fossilfritt.” (Riksdagens protokoll 2022/23:100).

Pourmokhtari betraktar klimatkrisen som en energikris och klimatpolitiken ses som en fråga kring energiproduktion. Regeringen betonar ofta att energipolitiken är en fråga kring övergången från *fossilt* till *fossilfritt*. Klimatpolitiken framställs av regeringen som en fråga kring denna övergång av energilag och särskilt övergången till *kärnkraft*. Detta ihopkopplande och likställande mellan energi och klimat är något som regeringen genomgående gör i diskursen kring

svensk klimatpolitik (Riksdagens protokoll 2022/23:100; Riksdagens protokoll 2022/23:47). Detta ihopkopplade av två frågor kan ses som kärnan i hur regeringen konstruerar problemet med den svenska klimatpolitiken.

3.1.2 Omställning eller avstannande

Pourmokhtari presenterade även hennes och regeringens synsätt gällande klimatpolitiken i en intervju i Dagens Industri:

“Det finns en världsbild och logik inom oppositionen där man ska kväva tillväxten och konsumtionen för att sakta men säkert minska utsläpp. Och sedan finns vår världsbild där man vill ställa om. Vi ändrar sättet man gör saker på samtidigt som vi ökar tillväxten.” (Grundberg Wolodarski 2023)

Problemet som Pourmokhtari presenterar kring klimatpolitiken är det synsätt som oppositionen har och politiken de drev. Oppositionens synsätt, enligt Pourmokhtari, är att en minskning av konsumtionen och de konsumtionsbaserade utsläppen är lösningen. Detta är något som enligt Pourmokhtari skulle “kväva tillväxten och konsumtionen” (Grundberg Wolodarski 2023). Regeringen menar snarare att det skulle krävas en *omställning* av diverse sektorer för att lösa klimatkrisen. Denna omställnings-idé kommer vanligtvis i uttryck i relation till transport- och industrisektorn men de betonar även att hela samhället slutligen måste genomgå denna omställning. Denna omställning ska ske med hjälp av en *elektrifiering* och en *ny energipolitik* (Riksdagens protokoll 2023/24:21; Riksdagens protokoll 2022/23:47; Riksdagens protokoll 2023/24:6.). Energi- och näringsminister Ebba Busch diskuterade denna omställning i en interpellationsdebatt i Riksdagen på följande vis:

“Vi är världsledande i grön omställning som inte innebär att vi ska tillbaka till medeltiden eller att folk ska lägga sig ned och dö, sluta konsumera, sluta kunna resa till andra delar av världen och sluta kunna bana väg för nya företag, ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen.” (Riksdagens protokoll 2023/24:21)

Busch menar att regeringens omställning, i kontrast till den rödgröna oppositionens politik, inte skulle innebära en teknisk, ekonomisk eller kulturell tillbakagång som förknippas med den historiska epoken *medeltiden*. Problemet med oppositionens klimatpolitiken framstår vara att den anses stannar upp *tillväxt* och begränsar människors *frihet* genom att exempelvis förhindra deras

resande globalt eller möjligheter att starta företag. Även Pourmokhtari använde historiska och populärkulturella referenser för att beskriva regeringens omställning och för att sätta det i kontrast till oppositionens konsumtionsbaserade fokus. Hon förklarade att “(h)årdraget är den ena världen Emil i Lönneberga och den andra är Star Trek.” (Grundberg Wolodarski 2023).

Ett återkommande nyckelbegrepp inom regeringens diskurs och berättelse är just *frihet*. Denna liberala tankegång om att individens frihet inte får begränsas kommer till uttryck i regeringens problemrepresentation flertalet gånger. Regeringens problemkonstruktion gällande konsumtionsbaserade utsläpp grundar sig på idén att detta skulle begränsa individers valmöjligheter för konsumtion och förhindra den fria rörligheten (Riksdagens protokoll 2023/24:21). Pourmokhtari (2023) menar att regeringen måste driva ”(e)n klimatpolitik som ökar människors frihet, i stället för att begränsa deras vardag” och presenterar således en dikotomi mellan *frihet* och *begränsning* som stora delar av regeringens klimatsdiskurs bygger på. Frihetsbegreppet kan således ses som ett grundantagande som regeringens diskurs bygger på.

Regeringen anser att klimatkrisen är en fråga kring energipolitiken. Detta synsätt leder till att problemet med den tidigare förda klimatpolitiken anses vara dess för svaga koppling mellan energipolitiken samt dess fokus på konsumtionsbaserade utsläpp som anses kväva tillväxten.

3.2 Berättelser

3.2.1 Berättelse: *Fysikens lagar*

Den första berättelsen som går att urskilja i regeringens diskurs är den om att klimatpolitiken måste *avpolitiser*as.

I en interpellationsdebatt i Riksdagen presenterar energi- och näringsminister Busch regeringens huvudsakliga fokus i deras klimatpolitiska arbete:

“[...] hela regeringens miljö- och klimatpolitik bygger på elektrifiering. Industripolitiken bygger på elektrifiering. Att vi får ihop högt ställda klimatmål med många arbetstillfällen och tillväxt bygger på elektrifiering. Vi ska elektrifiera transportsektorn. Vi ska elektrifiera den tunga industrin och möjliggöra för fler privatpersoner att elektrifiera.” (Riksdagens protokoll 2023/24:21)

Busch lyfter här upp begreppet *elektrifiering* flertalet gånger och presenterar denna idé som grundbulten för regeringens politik och deras omställningsplaner (Riksdagens protokoll 2023/24:21). Elektrifiering kan kortfattat beskrivas som omställningen av fossila energi- och bränsleslag till elektricitet. Hon sammanfattar regeringens inställning till elektrifieringen under Agendas tv-sända partiledardebatt: ”Sverige kan inte nå sina klimatmål utan att bana väg för elektrifiering. Det är industrivänligt, familjevänligt och vänligt för klimatet.” (Agenda 2023). Elektrifiering får i denna berättelse betraktas som ett grundläggande antagande och ett nyckelbegrepp vilket argumentet om regeringens omställning vilar på.

Ett relaterat synsätt på klimatpolitiken framkommer även i en debattartikel i Dagens Industri skriven av energi- och näringslivsministern tillsammans med infrastruktur- och bostadsministern Andreas Carlson:

“Det är genom *ny grön teknik*, fler laddstationer och mer *stabil el* till rimliga priser som vi når klimatmålen och stärker svensk *konkurrenskraft*.” (Busch & Carlson 2022 [betoning tillagt])

Busch och Carlson presenterar i debattartikeln sin och regeringens syn på klimatpolitiken som att det är genom *ny teknologi* som klimatmålen kan nås. Klimatfrågans lösning finns alltså delvis inom teknik, något som relaterar till idén om elektrifiering. Detta synsätt och fokus på teknologi återspeglas även i den retorik som arbetsmarknad- och integrationsministern Johan Pehrson använder i en riksdagsdebatt:

“Vi driver en liberal, grön klimatpolitik och prioriterar riktiga åtgärder som ger riktig effekt. Vi satsar på Klimat- och Industriklivet, infångning av koldioxid, nya gröna innovationer och spetsforskning.” (Riksdagens protokoll 2022/23:47)

Pehrson och regeringen ser att deras fokus på teknik, som speglas i begrepp såsom *gröna innovationer* och *spetsforskning* är riktiga åtgärder och något som ”ger riktig effekt”. Begreppet innovationer är ofta förekommande i regeringens diskurs och ses som avgörande för den omställning som regeringen driver (Grundberg Wolodarski 2023; Riksdagens protokoll 2023/24:6; Riksdagens protokoll 2022/23:74; Pourmokhtari 2023b). Innovation och teknik kan alltså ses som ett nyckelbegrepp i regeringens diskurs. Regeringens syn på behovet av en omställning kan här betraktas som en omställning som bygger på ny teknik och innovation.

När det kommer till denna elektrifiering, innovation och omställning är det tydligt i regeringens retorik vilka de tänker ska vara drivande i utvecklingen. Pourmokhtari förklarar att “regeringen kommer vara en stark partner” med, samt att ”(p)olitiken ska vara en möjliggörare” för, *näringslivet* i denna fråga (Riksdagens protokoll 2022/23:74; Pourmokhtari 2023b). Näringslivet omnämns i regeringen diskurs som “en del av den svenska miljörelsen” (Kristersson, Busch & Pourmokhtari 2023; Kristersson, Busch & Pourmokhtari 2022). Näringslivet tillskrivs alltså en roll som en miljörelse och som en positiv kraft i lösningen av klimatkrisen. I sitt inledningstal på det, av regeringen anordnade, Nationella klimatmötet 2023 lyfte Kristersson dem som han såg som sina två “hjärtar” i omställningen- *EU och företagen* (Törnwall 2023). I en intervju med Svenska Dagbladet sade Kristersson följande om näringslivet roll i omställningen:

“[...] politiken är helt nödvändig, för om inte politiken sätter spelregler som är bindande, då kommer ingenting att ske automatiskt. Men det är inte politiken som står för den tekniska utvecklingen, det är inte politiken som gör investeringarna.” (Törnwall 2023)

Det är enligt Statsministern, företagen och näringslivet som är till stor del *ansvariga* för den tekniska utvecklingen och innovationen. Pourmokhtari förklarar i en debatt i riksdagen att “en del av den klimatpolitik” som regeringen bedriver, innebär att “att uppmuntra den fantastiska utveckling som sker inom svensk industri och med svenskt näringsliv vid fronten.” (Riksdagens protokoll 2022/23:74). Politiken och regeringen har en plats i klimatomställningen men det är hos näringslivet som den avgörande innovationen och framtagandet av den nya klimatvänliga tekniken kan ske.

Detta fokus på elektrifiering, teknologi och innovation (Riksdagens protokoll 2022/23:47) kan ses som ett förskjutande i diskursen från den politiska till den tekniska. Genom att prata om klimatpolitiken som en fråga om teknologi där utvecklingen och innovationen ska drivas genom näringslivet diskuteras frågan i termer av a-politiska sfärer. Teknik och innovation är begrepp som oftast inte är politiska och näringslivet är ett a-politiskt område. I regeringens diskurs är det således vanligt att klimatpolitik diskuteras i icke-politiska termer och sfärer. Detta, *avpolitiserande* kommer inte enbart i uttryck genom hur regeringen argumenterar och diskuterar, det uttrycks även explicit. Denna idé om avpolitisering kommer som tydligast i uttryck i Buschs debattartikel “Vi måste avpolitisera energipolitiken” i Aftonbladet den 19:e september 2023. I artikeln skriver hon:

“Svensk energipolitik har för länge varit ett slagfält om kraftslagen. Politiska övertygelser i stället för fysikens lagar har fått styra inriktningen. Detta har fått direkt skadliga konsekvenser för vårt land.” (Busch 2023)

Busch presenterar en syn om att energifrågan är allt för politisk och att problematiken med den nuvarande klimatpolitiken är att *politiska övertygelser* har fått styra när det egentligen är *fysikens lagar* som ska diktera energipolitiken. Den energipolitiska sektorn beskrivs som ett *slagfält* där olika lösningar ställs mot varandra (Busch 2023). Även Pourmokhtari använder liknande begrepp såsom "kulturkrig" och "slagträ" när hon förklarar varför en politiserad klimatpolitik anses som skadligt:

“Många vill göra klimatfrågan till ett slagträ. Det gillar jag inte, för det görs på bekostnad av ett arbete som domineras av brådskan. Vi får inte fastna i någon variant av kulturkrig om klimatet, där konflikten handlar om att erkänna klimatfrågan eller inte” (Reuterskiöld 2022)

Regeringen uttrycker alltså att klimatfrågan och klimatpolitiken ska vara så avpolitiserad som möjligt. I regeringens diskurs finns en berättelse om behovet av en avpolitiserad klimatpolitik. Klimatpolitiken ses av regeringen som en fråga kring en omställning i form av en samhälls- eller teknologisk elektrifiering. Denna elektrifiering och omställning sker genom teknologi och innovationer som drivs av företag och näringslivet. Klimatpolitiken diskuteras alltså ofta i termer av a-politiska företeelser och en berättelse om behovet av en mer avpolitiserad klimat- och energipolitik framträder ofta i regeringens diskurs.

3.2.2 Berättelse: *Individens vardag*

Den andra berättelsen som går att finna i regeringens diskurs är deras argument kring att klimatpolitiken inte får inskränka på *individens vardag* och att *individen ska bidra*.

Energi- och näringsministern och infrastruktur- och bostadsministern framhåller i en debattartikel i Dagens Industri vad dem anser att klimatpolitiken borde innebära:

“Det är inte genom en politik som *straffar* människor som är beroende av bilen för att klara sitt *livspussel* som vi når klimatmålen. Eller genom att tynga företag med orimliga transportkostnader, så att de måste ta ut högre priser på mat och andra varor till konsument” (Busch & Carlson 2022 [betoning tillagt])

Busch och Carlson framhåller här att det inte genom *straffande* politik som klimatmål nås. Ministrarna framhåller att en klimatomställning inte får ske på bekostnad av individens vardag och använder vardagliga begrepp såsom “livspussel”. Begreppet *vardag* är återkommande i regeringens retorik (Reuterskiöld 2022; Rudberg 2023) och kan ses som ett nyckelbegrepp i denna berättelse. Denna idé om individens vardag kommer vanligen till uttryck när regeringen ska försvara sin politik. I en debattartikel i Expressen där Pourmokhtari bemöter kritik från oppositionen skriver hon följande:

“Vi visar att det går att genomföra en ambitiös och effektiv klimatpolitik som minskar utsläppen och samtidigt *arbetar med - och inte emot* - hushållen. En klimatpolitik som ökar människors *frihet*, i stället för att begränsa deras vardag.” (Pourmokhtari 2023 [betoning tillagd])

Hon framhåller att regeringen “arbetar med - och inte emot” - de svenska hushållen. Hushållen kan alltså ses som att de här får en central roll i klimatomställningen där de tillskrivs en aktiv roll. Pourmokhtari presenterar även begreppet *frihet* som en viktig del i regeringens politik. Klimatpolitiken ska inte vara begränsande utan frigörande. Detta frihetsbegrepp kan ses som en problemformulering av den tidigare förda klimatpolitiken som tidigare begränsat område som regeringen nu vill ändra till ett område präglad av valmöjligheter och frihet. När den omdebatterade skatten på plastpåsar togs bort inför budgetår 2024 så förklarade Pourmokhtari varför regeringen ansåg den politiken som onödig:

“Vi [regeringen] är övertygade om att svenska folket använder sig av plastpåsar på ett klokt sätt i sin vardag och att det inte finns ett syfte med att de ska vara extra dyra” (Rundberg 2023)

Klimat- och miljöministern lägger alltså ansvaret för denna typ av klimatpolitiska beslut på den enskilde där regeringen är “övertygade” att folket agerar “klokt” i sin *vardag*. Pourmokhtari har även vid andra tillfällen uttryckt att klimatomställningen kommer kunna ske för att “(v)i kommer att ha *konsumenter som kräver* fossilfria produkter, och vi kommer att ha en marknad som kräver fossilfria produkter.” (Riksdagens protokoll 2022/23:74 [betoning tillagd]). Omställningen kommer kunna genomföras för att konsumenterna kräver det. Den enskildes konsumtionsval får alltså en avgörande roll i huruvida omställningen sker eller ej. I ett tal på det Nationella klimatmötet 2023 sade Pourmokhtari följande om vilka hon tänker kommer genomföra omställningen:

”Det är de som går till jobbet för att göra en brun verksamhet grön, som varje dag bidrar till att ställa om en verksamhet med stora fossila utsläpp till klimatneutralitet – det är dem som genomför klimatomställningen.” (Pourmokhtari 2023b)

Det är enligt Pourmokhtari de människor som arbetar och bidrar med att ställa om sina verksamheter som är dem som delvis ska genomföra omställningen. Även Busch lade ett ansvar på den enskilda individen och de svenska hushållen när det rädde rekordhöga priser och en energibrist på elmarknaden under vinterhalvåret 2022. Busch menade att “(a)lla i Sverige behöver hjälpas åt för att hålla nere elförbrukningen” och ansåg således att ansvaret för att lösa energikrisen låg på alla i Sverige gemensamt. Detta ansvar på individen rättfärdigades med att “det håller också nere priset” vilket är gynnsamt för individen själv. Busch uppmanade även att “vi behöver kanske dra på oss ulla underställ [...]” som en lösning på problemet (Sandström Libb 2022).

Detta tankesätt att klimatpolitik ska vara gynnsamt och inte påverka individen framkommer ofta i regeringens diskurs. Pourmokhtari har flertalet tillfällen varit tydlig med att regeringens klimatpolitik ska bedrivas “på ett sätt så att folks verklighet inte påverkas kraftigt av den” och att “vi ställer om tillsammans” (Larsson 2022; Reuterskiöld 2022).

Klimatpolitiken, som regeringen ser det, får inte inskränka på medborgarnas *vardag* eller *verklighet*. Busch menar att deras klimatpolitik inte får begränsa individers möjligheter att “resa till andra delar av världen”, “konsumera” eller att politiken får konsekvenser som “högre priser på mat” (Riksdagens protokoll 2023/24:21; Busch & Carlson 2022). Pourmokhtari är tydlig när hon i en interpellationsdebatt förklarar att: ”Vi kan inte ha en klimatpolitik som undergräver konkurrenskraften och privatpersoners hushållsekonomi.” (Riksdagens protokoll 2022/23:118).

I regeringens diskurs finns det alltså argument och en retorik som genomgående framträder som en berättelse kring att det är *tillsammans* som problemet med klimatet ska lösas samtidigt som det inte får påverka *individers liv* eller *vardag*. Klimatpolitik från inte vara straffande för individen och samtidigt tillskrivs individen och hushållen en aktiv roll i klimatomställningen.

3.2.3 Berättelse: *Långsiktighet*

Den tredje berättelsen som går att finna i regeringens diskurs är deras argument om att det viktiga inom klimatpolitiken är det *långsiktiga fokuset*.

Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari är tydlig med hur hon ser på hennes regerings klimatpolitiska mål:

”Hela den politiska debatten präglas av reduktionsplikten för att klara det kortsiktiga transportmålet för 2030. Det är väldigt långt ifrån vad jag och den här regeringen vill syssla med. Vi kommer att ta oss väldigt mycket närmare Sveriges klimatmål om nettonoll utsläpp 2045.” (Grundberg Wolodarski 2023)

Hon är tydlig med att regeringens mål inte är *kortsiktiga* åtgärder och menar att de arbetar mot det mer *långsiktiga* målet om nettonollutsläpp 2045. Regeringen betonar vid flera tillfällen vikten av att deras politik är långsiktig. I en debatt mellan Miljöpartiets dåvarande språkrör Per Bolund och klimat- och miljöministern i SVT:s Aktuellt framhåller Pourmokhtari att regeringens politik är den som faktiskt kommer att nå målen, till skillnad från oppositionens:

“Kortsiktig symbolpolitik som inte har folket med sig. Det är inte rätt väg klimatet. Jag är övertygad om att de långsiktiga investeringar vi nu gör i den tredje största budgeten någonsin för klimat och miljö, den kommer ta oss närmre vårt klimatmål om netto noll år 2045. Det säger också vår egen redovisning. Den kommer också att få folket med sig ” (Radlovacki 2023)

Pourmokhtari lyfter fram begreppet *symbolpolitik* och menar att politik måste ha “folket med sig”. Hon har även framhållit att regeringens politik har en “långsiktighet och en effektivitet som vi anser har saknats i politiken som har förts tidigare.” (Riksdagens protokoll 2022/23:74). Hon förklarar att behovet av en långsiktighet med den förda klimatpolitiken med att denna fråga inte kan hanteras “[...] så att det från fyra år till nästa fyra år kastas fram och tillbaka olika subventioner och små åtgärder hit och dit som ska dämpa en stor, problematisk kris som världen går igenom.” (Riksdagens protokoll 2022/23:52). Genomgående framhåller regeringen att perspektivet som behövs “långsiktiga insatser som ger effekt” och inte den kortsiktighet som de menar att oppositionen har drivit (Klimat- och näringslivsdepartementet 2023b). Regeringen använder sig här av en dikotomi mellan *symbolpolitik* och *verklig politik* som ett grundläggande antagande för denna berättelse.

En liknande dikotomi lyfter finansministern Elisabeth Svantesson fram när hon menar att det finns en “målkonflikt” mellan den nuvarande verkligheten och minskade växthusgasutsläpp i närtid (Nilsson 2022; Ekots lördagsintervju 2023). Hon framhäver att det som regeringen gör är att *lägga om* klimatpolitiken. Svantesson förklara politiken med att “(n)ästa år och året därpå kommer det leda till något högre utsläpp, men vi har ju också fokus på den långa sikten.”. Hon förklarar syftet med att “ska man få legitimitet för den klimatpolitik man för, ska man få med människor” (Ekots lördagsintervju 2023).

Regeringen argumenterar alltså att deras politik är den som ger effekt och att de inte bedriver symbolpolitik. De framhåller att de prioriterar det långsiktiga perspektivet och att det är deras politik som når målet om nettonoll utsläpp av växthusgaser år 2045. Det går således att urskilja en berättelse kring regeringens fokus på *långsiktighet*.

4. Diskussion

Som analysen visar ger regeringen uttryck för berättelser kring avpolitisering, individens vardag och långsiktighet i sin klimatpolitiska diskurs. Detta avsnitt handlar om att diskutera kring vilka effekter regeringens diskurs kan tänkas få utifrån Hajer och Bacchis teoretiska ramverk samt koppla resultaten till tidigare forskning för att få en förståelse kring resultatens trovärdighet och vetenskapliga sammanhang.

Jag skulle argumentera för att det har skett tre diskursiva förflyttningar i den svenska klimatpolitiken genom regeringen Kristerssons retorik eller för att använda Hajers terminologi - regeringen har ändrat problemdefinitionerna på detta område (Hajer 1997 s.53; Hajer 2006 s.69).

I den första identifierade berättelsen om avpolitisering skulle jag argumentera för att det har skett en förflyttning *från* den politiska sfären. Genom regeringens betoning på att lösningen av klimatkrisen sker genom en elektrisk omställning och teknisk utveckling blir de presenterande lösningarna placerade i en a-politisk sfär. Även regeringens framlyftande av näringslivet som en central aktör i omställningen kan resultera i ett ansvarsöverläggande från den politiska sfären till marknadssfären. En förflyttning av ansvar har således skett i regeringens diskurs.

Denna avpolitisering inom klimatpolitik är något som går i linje med Hällmarks (2023) syn på klimatpolitik och Swyngedouws (2010) teori om avpolitisering. Regeringens berättelse om avpolitisering är alltså en del av en större trend som pågått under de senaste åren och kan alltså förstås utifrån ett ekomodernistiskt tänkande. Särskilt regeringens betoning på teknik och innovation är något som Swyngedouw (2010) och Hällmark (2023) lyfter som en karaktäristisk del av denna utveckling.

I den andra identifierade berättelsen som berör individens vardag skulle jag argumentera för att denna retorik ställer frågan kring klimatförändringar och klimatpolitik *mot* människors vardag. Klimatpolitiken får inte inskränka medborgarnas konsumtionsmöjligheter eller frihet att exempelvis ta bilen till arbete. Med denna typ av ställningstagande uppstår det en värdekonflikt mellan individens vardag och statlig klimatpolitik. Det kan ses ett ansvarsförskjutande eftersom klimatpolitiken inte får påverka individens vardag och ansvaret att ändra klimatskadliga vanor läggs således över på den enskilda. Regeringen ställer på det sättet klimatfrågan i kontrast mot

människors *vardag* och skjuter ansvaret för åtgärder mot individnivå. Det har skett en diskursiv förflyttning där klimatpolitiken blir individualiserad.

Denna typ av förflyttning är något som kan ses gå i linje med den pluralistiska inställningen till individen som ges uttryck för i ekomodernismen (Hällmark 2023). Regeringens fokus på *frihet* och argumenten om att klimatpolitik inte får *straffa individen ekonomiskt* kan förstås utifrån ett ekomodernistiskt perspektiv där rätten till en god materiell standard är central.

Gällande den sista identifierande berättelsen kring långsiktighet skulle jag argumentera för att det sker en diskursiv förflyttning från minskade utsläpp i nuet till att fokusera på framtiden och en långsiktighet i politiken. Regeringen sätter upp en *målkonflikt* mellan kortsiktiga åtgärder som de betraktar som ineffektiva och de långsiktiga fokus som de anser är det som kommer föra Sverige närmare det centrala målet som är nettonoll utsläpp 2045. Det sker således en tidlig förflyttning av klimatpolitikens fokus till framtiden.

Denna typ av tidlig förflyttning är den delen av diskursen som inte kan förstås utifrån den tidigare forskningen som denna uppsats har lyft fram. Berättelsens betoning på *effektivitet* och *verkliga effekter* kan däremot förstås utifrån ekomodernismens idé om resursmaximering och ekonomisk nytta. Anledningen till att denna uppsats finner en långsiktighetsberättelse och inte den tidigare presenterade forskningen kan bero på att klimatkrisen blir mer akut för varje dag som passerar och som följd blir oppositionen och samhällsdebatten alltmer nutids- och resultats fokuserad. Att regeringen betonar sitt tidliga fokus kan eventuellt då bero på att de tvingas framhäva sina argument för denna aspekt till skillnad från de regeringar Zannakis (2015) undersökte från 1990-talet, när frågan inte ansågs lika pressande.

Två av dessa förflyttningar kan alltså ses i ljuset av de senaste årens ekomodernistiska strömningar. Det kan vara mycket möjligt att föregående regering också gav utlopp för denna typ av idéströmning, det är dock inte inom denna uppsats ram. Det ska konstateras att regeringen ger uttryck för dessa idéer i kontrast med vad de menar är den föregående regeringen, och den nuvarande oppositionens, politik. Det har alltså skett en diskursiv förflyttning i förhållande till vad nuvarande regeringen ansåg föregående regerings diskurs var.

5. Slutsatser

Sammanfattningsvis har uppsatsen kommit fram till att regeringen Kristersson konstruerade problemet med den svenska klimatpolitiken som ett problem kring energipolitik och energiproduktion. Klimatpolitiken *är*, i regeringens diskurs, energipolitik. Regeringen problematiserar även oppositionens syn på minskad konsumtion som lösningen på klimatförändringar och framhåller i stället lösningen som en elektrifierad ”omställning”. Tre berättelser kunde dessutom identifieras. Den första berättelsen handlade om hur klimatpolitiken behöver *avpolitiseras*. Detta framkom genom regeringens fokus på a-politiska företeelser genom innovation och teknik som lösningar och näringslivets centrala del i omställningen, samt uttalanden som explicit uttryckte behovet av en avpolitisering i klimatpolitiken. Den andra berättelsen som identifierades handlade om hur klimatpolitiken inte får *begränsa* eller *straffa* individer eller påverka deras *vardag*. Den sista berättelsen som identifierades handlade om hur regeringen har ett *långsiktigt* fokus.

Jag argumenterar även för att det med dessa identifierade berättelser sker tre diskursiva förflyttningar i klimatpolitiken. Det sker dels en förflyttning från den politiska sfären till den tekniska samt näringslivet, dels en förflyttning av ansvar från regeringen till individnivå, samt en tidlig förflyttning från nuet till framtiden. Två av dessa förflyttningar går att koppla samman med den ekologiskt modernistiska idéströmning som den tidigare forskningen pekar på medan den tidliga förflyttningen kan tänkas vara en följd av klimatfrågans alltmer pressande karaktär och omvärldsläget som tvingar regeringen att prata om denna långsiktighet.

Utifrån regeringens problemkonstruktion och berättelser kan vi förstå varför politiken har lagts om så drastiskt som presenterat i inledningen. En nedskärning i klimatbudgeten framstår som legitimt att göra när man menar att det finns en målkonflikt mellan nuet och framtiden och det är det långsiktiga som räknas. Att sänka reduktionsplikten är skäligt när man menar att statlig klimatpolitik inte får vara tyngande för privata hushåll. Nedläggningen av miljödepartementet och dess hopslagning med näringslivsdepartementet är befogat när man menar att det är näringslivet som ska driva den tekniska innovationen som är lösningen för klimatkrisen.

Med regeringens tre berättelser och problemkonstruktion i bakhuvudet kan man undra sig om det kommer vara svårt att inom svensk klimatpolitik prata på ett annat sätt än genom dessa termer.

Vad händer med den svenska klimatpolitik nu efter att dessa förflyttningar har skett? Finns det någon möjlighet för diskursen att flytta tillbaka fokuset eller har den ekomodernistiska diskursen fått ett strygrepp om det svenska pratet om klimatet? Detta är inte något som denna uppsats kommer att undersöka, men något som hade varit intressant för framtida uppsatser eller forskningsarbeten. Ska man lyssna på Maarten Hajer (1997 s.53) så är dock klimatpolitik en ständig diskursiv kamp och så länge det finns politiska meningsmotståndare är ingen diskurs helt cementerad och inget synsätt kommer för evigt vara dominerande.

Med denna uppsats hoppas jag ha bidragit till ny förståelse för den svenska klimatpolitiken och det diskursanalytiska fältet kring frågan. Med ett så avgörande problem som klimatförändringar finns förhoppningen att uppsatsen åtminstone har bidragit till att belysa språket och argumenten som använd för att motverka krisen. Språkbruk i sig kan inte rädda klimatet men kunskapen för hur frågan pratas om kan dock hjälpa oss att förstå varför en viss politik förs och om det behövs, ändra den.

6. Referenser

- Agenda. (2023). Agenda Partiledardebatt del 2 [TV-program]. *Sveriges Television*. 18 oktober. <https://www.svtplay.se/video/Kq13gQW/agenda/partiledardebatt-del-2?info=visa> (Hämtad 2023-12-18).
- Alamaa, Linda - Melander, Stina - Stubbergaard, Ylva. (2022). Introduktion. I Alamaa, Linda - Melander, Stina - Stubbergaard, Ylva. (red). *Perspektiv på offentlig förvaltning: teori i praktiken*. Lund: Studentlitteratur, s.11–30.
- Alestig, Peter. (2022). Hur ska du få ordning på klimatet, Kristersson?. *Dagens Nyheter*. 22 september. <https://www.dn.se/sverige/peter-alestig-hur-ska-du-fa-ordning-pa-klimatet-kristersson/> (Hämtad 2023-12-27).
- Bacchi, Carol. (2009). *Analysing Policy: What's the problem represented to be?* Pearson Australia.
- Bergström, Göran – Boréus, Kristina (2018). Diskursanalys. I Boréus, Kristina - Bergström, Göran (red.). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur, s.353–418.
- Busch, Ebba - Brodin, Camilla. (2021). S och MP ska inte få köra över kommunerna när det gäller vindkraften. *Sydsvenskan*. 24 mars. <https://www.sydsvenskan.se/2021-03-24/s-och-mp-ska-inte-fa-kora-over-kommunerna-nar-det-galler-vindkraften> (Hämtad 2023-12-25).
- Busch, Ebba. (2023). Vi måste avpolitisera energipolitiken. *Aftonbladet*. 20 september. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/3E3PKd/busch-vi-maste-avpolitisera-svensk-energipolitik> (Hämtad 2023-12-18).
- Esaiasson, P - Gilljam, M - Oscarsson, H - Towns, A. - Wängnerud, L. (2018). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Ekots lördagsintervju. (2023). Elisabeth Svantesson (M): Det kommer bli tufft [Radioprogram]. *Sveriges Radio*. 23 september. <https://sverigesradio.se/avsnitt/elisabeth-svantesson-m-det-kommer-bli-tufft> (Hämtad 2023-12-14).

- Grundberg Wolodarski, Karin. (2023). Klimatministern: "Har svårt för livsstilen som Bianca Ingrosso torgför". *Dagens industri*. 9 november.
<https://www.di.se/nyheter/klimatministern-har-svart-for-livsstilen-som-bianca-ingrosso-torgfor/> (Hämtad 2023-12-18).
- Hällmark, Kristin. (2023). Politicization after the 'end of nature': The prospect of ecomodernism. *European Journal of Social Theory* 26(1), s.48-66. doi:10.1177/13684310221103759
- Hajer, Maarten. (1993). Discourse Coalitions and the Institutionalization of Practice: The Case of Acid Rain in Britain. I Fischer, Frank - Forester, John (red.). *The Argumentative Turn in Policy Analysis and Planning*. London: Duke University Press, s.43-76.
- Hajer, Maarten. (1997). *The politics of environmental discourse: Ecological modernization and the policy process*. Oxford University Press. doi:10.1093/019829333X.001.0001
- Hajer, Maarten, - Versteeg, Wytske. (2005). A decade of discourse analysis of environmental politics: Achievements, challenges, perspectives. *Journal of environmental policy & planning*, 7(3), s.175-184. doi:10.1080/15239080500339646
- Hajer, Maarten. (2006). Doing discourse analysis: coalitions, practices, meaning. I Van den Brink, Margo - Metzke, Tamara (red.). *Words matter in policy and planning: Discourse theory and method in the social sciences*. Utrecht: Netherlands Geographical Studies 344, s.65-74.
- IPCC. (2023). Summary for Policymakers. I [Core Writing Team] Lee, Hoesung - Romero, José (red.) *Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. IPCC: Genève, s.1-34. doi:10.59327/IPCC/AR6-9789291691647.001
- Johansson, Bengt - Strömbäck, Jesper - Färm, Karl-Arvid - Lundqvist, Jonathan (red.). (2023). Valet 2022: Politiken, medierna och nyhetsagendan. Institutet för mediestudier: Stockholm. https://mediestudier.cdn.prismic.io/mediestudier/53a148e0-bb2e-4967-93d0-980436697c3e_VALET+2022+Politiken_+Medierna+och+Nyhetsagendan_sammanslagning_webb.pdf (Hämtad 2023-12-27).

Karlsson, Rasmus. (2020). Conflicting Temporalities and the Ecomodernist Vision of Rewilding. I Pereira, Joana Castro. - Saramago, André (red.). *Non-Human Nature in World Politics. Frontiers in International Relations*. Cham: Springer Nature, s.91–109. doi:10.1007/978-3-030-49496-4_6

Klimat- och näringslivsdepartementet. (2023). ”Regeringen går vidare med förslag om sänkt reduktionsplikt. 12 oktober.
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/10/regeringen-gar-vidare-med-forslag-om-sankt-reduktionsplikt/> (Hämtad 2023-12-18).

Klimat- och näringslivsdepartementet. (2023b). Pressträff med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari om klimatsatsningar i budgeten. 6 september.
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/presstraff-med-klimat--och-miljominister-romina-pourmokhtari-om-budgetnyheter/> (Hämtad 2023-12-18).

Kristersson, Ulf – Rosencrantz, Jessica. (2021). Nu ska M bli Sveriges nya riktiga miljöparti. *Aftonbladet*. 19 februari. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/2dmevv/nu-ska-m-bli-sveriges-nya-riktiga-miljoparti> (Hämtad 2023-12-18).

Kristersson, Ulf. (2022). Regeringsförklaringen. 18 oktober.
<https://www.regeringen.se/tal/2022/10/regeringsforklaringen-den-18-oktober-2022/> (Hämtad 2023-12-20).

Kristersson, Ulf - Busch, Ebba - Pourmokhtari, Romina. (2022). Sänkta utsläpp med nytt superdepartement. *Dagens Industri*. 8 november.
<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2022/11/debatt-sankta-utslapp-med-nytt-superdepartement/> (Hämtad 2023-12-18).

Kristersson, Ulf - Busch, Ebba - Pourmokhtari, Romina. (2023). Näringslivet har blivit den nya miljörelsen. *Dagens Industri*. 14 juni.
<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2023/06/naringslivet-har-blivit-den-nya-miljorelsen/> (Hämtad 2023-12-14).

- Larsson, Lars. (2022). Pourmokhtari satsar på små steg för klimatet. *Svenska Dagbladet*. 24 oktober. <https://www.svd.se/a/RGGAV8/pourmokhtari-satsar-pa-sma-steg-for-klimatet> (Hämtad 2023-12-14).
- Lenas, Sverker – Kihlberg, Jannike – Spolander, Jörn – Urisman Otto, Alexandra. (2022). Nya regeringen lägger ner miljödepartementet. *Dagens Nyheter*. 18 oktober. <https://www.dn.se/sverige/inget-miljodepartement-i-regeringsforklaringen/> (Hämtad 2023-12-18).
- Liberalerna. (2022). Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige. <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf> (Hämtad 2023-12-20).
- Lundqvist, Lennart. J. (2000). Capacity-building or social construction? Explaining Sweden's shift towards ecological modernisation. I *Geoforum*, 31(1), s.21–32. doi:10.1016/S0016-7185(99)00041-X
- Naturskyddsföreningen. (2023). ”Regeringens miljöbudget- varken effektiv eller fungerande. 20 september. <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/regeringens-miljobudget-varken-effektiv-eller-fungerande/> (Hämtad 2023-12-14).
- Nilsson, Erik. (2022). Finansministern: svårt att nå klimatmålet nu. *Svenska Dagbladet*. 12 november. <https://www.svd.se/a/15MxpM/elisabeth-svantesson-om-kritiken-mot-tidopartiernas-budget> (Hämtad 2023-12-18).
- Novus. (2022). Novus rapport: viktigaste politiska frågan september 2022. 8 september. Novus group international. <https://novus.se/wp-content/uploads/2022/09/novusrapportviktigastefraganseptember2022.pdf> (Hämtad 2023-12-18).
- Proposition 2023/24:1 *Utgiftsområde 20*. Utgiftsområde 20 – Klimat, miljö och natur. <https://www.regeringen.se/contentassets/e1afccd2ec7e42f6af3b651091df139c/utgiftsomrade-20-klimat-miljo-och-natur.pdf> (Hämtad 2023-12-18).

- Pourmokhtari, Romina. (2023). MP:s klimatpolitik var skadlig - det är sant. *Expressen*. 31 oktober. <https://www.expressen.se/debatt/mps-klimatpolitik-var--skadlig-det-ar-sant/> (Hämtad 2023-12-18).
- Pourmokhtari, Romina. (2023b). Tal av klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari vid det nationella klimatmötet 2023. 16 juni. <https://www.regeringen.se/tal/2023/06/nationellt-klimatmote---tal-av-klimat--och-miljoministern/> (Hämtad 2023-12-18).
- Radlovacki, Natalie. (2023). Hätsk klimatpolitisk debatt mellan MP och L. *Sveriges Television*. 22 september. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hatsk-klimatpolitisk-debatt-mellan-mp-och-l> (Hämtad 2023-12-14).
- Reuterskiöld, Annie. (2022). Romina Pourmokhtari: 'Vi får inte fastna i ett kulturkrig om klimatet'. *Dagens Nyheter*. 5 december. <https://www.dn.se/sverige/romina-pourmokhtari-vi-far-inte-fastna-i-ett-kulturkrig-om-klimatet/> (Hämtad 2023-12-14).
- Riksdagens protokoll 2022/23:47. *Onsdagen den 18 januari*. Partiledardebatt. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20222347-onsdagen-den-18-januari_HA0947/html/ (Hämtad 2023-12-14).
- Riksdagens protokoll 2022/23:52. *Torsdagen den 26 januari*. Svar på interpellation 2022/23:110 om Sveriges taganden enligt Parisavtalet. s.17–22 <https://data.riksdagen.se/fil/96CC8477-32D4-40B2-BE8D-1A1E21BA4FE9> (Hämtad 2023-12-14).
- Riksdagens protokoll 2022/23:74. *Tisdagen den 14 mars*. Svar på interpellationerna 2022/23:223 och 224 om Sveriges klimathandlingsplan. s.72–80 <https://data.riksdagen.se/fil/C98B4DBD-97F6-4C8C-A1DB-216A0D553AD3> (Hämtad 2023-12-14).
- Riksdagens protokoll 2022/23:74. *Tisdagen den 14 mars*. Svar på interpellation 2022/23:225 om fortsatt stöd till den gröna industriomställningen. s.80–86 <https://data.riksdagen.se/fil/C98B4DBD-97F6-4C8C-A1DB-216A0D553AD3> (Hämtad 2023-12-14).

Riksdagens protokoll 2022/23:100. *Fredagen den 28 april*. Särskild debatt med anledning av IPCC:s rapport. <https://data.riksdagen.se/fil/C5926645-F0D1-4008-AA52-9D62279AB594> (Hämtad 2023-12-14).

Riksdagens protokoll 2022/23:118. *Fredagen den 2 juni*. Svar på interpellation 2022/23:322 om åtgärder för att minska växthusgasutsläppen under mandatperioden. s.49–54 <https://data.riksdagen.se/fil/81A7E5FB-32E5-4B75-9B5F-20F4B428F776> (Hämtad 2023-12-14).

Riksdagens protokoll 2023/24:6. *Tisdagen den 19 september*. Särskild debatt om klimatanpassning. <https://data.riksdagen.se/fil/14B7957A-6994-48AB-8B53-E5A9D4695B44> (Hämtad 2023-12-14).

Riksdagens protokoll 2023/24:17. *Tisdagen den 17 oktober*. Svar på interpellationerna 2023/24:37 och 44 om klimatmålen. s.71–78 <https://data.riksdagen.se/fil/AAB90187-8E87-43C9-BB58-96DF321656EE> (Hämtad 2023-12-14).

Riksdagens protokoll 2023/24:21. *Tisdagen den 24 oktober*. Svar på interpellationerna 2023/24:57 och 68 om utbyggnad av elnät och ökad elproduktion. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20232421-tisdagen-den-24-oktober_hb0921/html/ (Hämtad 2023-12-14).

Rundberg, Hampus. (2023). Plastpåskatten tas bort helt nästa 2024. *Sveriges Television*. 13 september. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/plastpaseskatten-tas-bort-helt-2024> (Hämtad 2023-12-18).

Sabuni, Nyamko. (2021). Liberalerna är garanten för att nästa regering sätter klimatet överst på dagordningen. 10 augusti. <https://www.liberalerna.se/miljo/liberalerna-ar-garanten-for-att-nasta-regering-satter-klimatet-overst-pa-dagordningen> (Hämtad 2023-12-14).

Sandström Libb, Alexander. (2022). Energiministerns tips för att spara på elen: gå med ullunderställ hemma. *TV4*. 3 november. <https://www.tv4.se/artikel/38dtdmMvKIlu28erI5nRhH/energiministerns-tips-foer-att-spara-pa-elen-ga-med-ullunderstaell-hemma> (Hämtad 2023-12-20).

- Soneryd, Linda - Berg, Monika - Boström, Magnus - Callmer, Åsa - Gustafsson, Karin - Löfmarck, Erik - Green, Carina - Lidskog, Rolf - Broberg, Lisa - Döllinger, Dominik - Römmelmann, Helena - Karimzadeh, Sara - Bertilsson, Jonas - Rabe, Linn - Ugglå, Ylva - Sjödin, Daniel. (2023). Regeringen tar inte sitt ansvar för klimatkrisen. *Aftonbladet*. 18 september. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/jljz6b/forskare-regeringen-tar-inte-sitt-ansvar-for-klimatkrisen> (Hämtad 2023-12-14).
- Swyngedouw, Erik. (2010). 'Apocalypse Forever? Post-Political Populism and the Spectre of Climate Change'. *Theory, Culture and Society*, 27(2–3), s.213–232. doi: 10.1177/0263276409358728
- Swyngedouw, Erik. (2013). The Non-political Politics of Climate Change. *ACME: An International E-Journal for Critical Geographies*. 12(1), s.1–8. <https://acme-journal.org/index.php/acme/article/view/948> (Hämtad 2023-12-18).
- Swyngedouw, Erik. (2022). Illiberalism and the democratic paradox: The infernal dialectic of neoliberal emancipation. *European Journal of Social Theory*, 25(1), s.53–74. doi:10.1177/13684310211027079
- Törnwall, Mikael. (2023). Slår tillbaka: Går inte med ett enda verktyg. *Svenska Dagbladet*. 16 juni. <https://www.svd.se/a/5BkP56/ulf-kristersson-om-svenska-klimatmalen> (Hämtad 2023-12-14).
- Winther Jørgensen, Marianne - Philips, Louise. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Zannakis, Matthias. (2015). The blending of discourses in Sweden's 'urge to go ahead' in climate politics. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 15(15), s.217–236. doi:10.1007/s10784-013-9235-0